

2

USTAWA

z dnia 14 grudnia 1995 r.

o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady tworzenia, organizacji i działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, zwanych dalej „kasami”, oraz Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej, zwanej również „Kasą Krajową”.

Art. 2. Kasa jest spółdzielnią, do której w zakresie nie uregulowanym odmiennie ustawą stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. — Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 1995 r. Nr 54, poz. 288 i Nr 133, poz. 654).

Art. 3. 1. Celem kas jest gromadzenie środków pieniężnych wyłącznie swoich członków, udzielanie im pożyczek i kredytów, przeprowadzanie na ich zlecenie rozliczeń finansowych oraz pośredniczenie przy zawieraniu umów ubezpieczenia na zasadach określonych w ustawie z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 59, poz. 344, z 1993 r. Nr 5, poz. 21 i Nr 44, poz. 201, z 1994 r. Nr 4, poz. 17 i Nr 121, poz. 591 oraz z 1995 r. Nr 96, poz. 478 i Nr 118, poz. 574).

2. Kasy prowadzą działalność niezarobkową.

Art. 4. Nazwa „spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa” może być używana wyłącznie przez podmioty zwane „kasami” w rozumieniu ustawy.

Art. 5. W przypadku gdy kasa została utworzona w zakładzie pracy, warunki współpracy między kasą a pracodawcą oraz zakres świadczeń pracodawcy na rzecz kasy określa umowa.

Rozdział 2

Członkowie kas, ich prawa i obowiązki

Art. 6. Członkami kasy mogą być osoby fizyczne połączone więzią o charakterze zawodowym lub organizacyjnym, a w szczególności:

- 1) pracownicy zatrudnieni w jednym lub kilku zakładach pracy,
- 2) osoby należące do tej samej organizacji społecznej lub zawodowej.

Art. 7. Osoby, o których mowa w art. 6, których więź o charakterze zawodowym lub organizacyjnym ustała, mogą zachować członkostwo w kasie, jeżeli statut tak stanowi.

Art. 8. Członek kasy jest obowiązany wpłacić wkład członkowski.

Art. 9. 1. Kasa jest obowiązana wypłacić po śmierci członka z jego wkładu członkowskiego i oszczędności:

- 1) koszty pogrzebu członka w takim zakresie, w jakim pogrzeb ten odpowiada zwyczajom przyjętym w środowisku zmarłego — osobie, która przedłoży rachunki stwierdzające wysokość poniesionych przez nią wydatków,
- 2) kwotę nie przekraczającą ogółem sumy przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, ogłaszanej przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, w okresie 5 lat kalendarzowych poprzedzających wypłatę — jeżeli członek pisemnie wskazał kasie osoby, na których rzecz wypłata ma nastąpić; osobami wskazanymi przez członka mogą być jego małżonek, zstępni, rodzice, dziadkowie i rodzeństwo.

2. Sumy określone w ust. 1 nie należą do spadku po członku.

Rozdział 3

Organy kas

Art. 10. 1. Członkami rady nadzorczej i zarządu mogą być osoby, które nie były prawomocnie skazane za przestępstwo umyślne przeciwko mieniu, dokumentom lub przestępstwo karno-skarbowe.

2. Wymogi kwalifikacyjne członków zarządu, dające rękojmię prowadzenia działalności kasy z zachowaniem bezpieczeństwa środków pieniężnych i wkładów w niej zgromadzonych, określa Kasa Krajowa.

Art. 11. 1. Członkowie organów kasy wykonują swoje funkcje społecznie, z tym że statut może przewidywać wynagradzanie członków zarządu.

2. Członkom organów kasy przysługuje zwrot wydatków związanych z prowadzeniem spraw kasy.

Art. 12. 1. W skład zarządu wchodzi co najmniej 3 członków kasy.

2. Odwołanie członka zarządu nie wymaga uzasadnienia.

Art. 13. 1. W kasach działają w charakterze opiniodawczym komisje kredytowe.

2. Członkowie komisji kredytowej nie mogą być członkami rady nadzorczej lub zarządu.

Art. 14. Do zadań komisji kredytowej należy w szczególności przedstawianie zarządowi:

- 1) opinii w sprawie wniosków o udzielenie pożyczek i kredytów,
- 2) propozycji w przedmiocie wyboru zabezpieczenia pożyczek i kredytów,
- 3) propozycji warunków, na jakich można udzielić pożyczek i kredytów,
- 4) projektów wniosków w sprawie przedłużenia terminu spłaty pożyczek i kredytów oraz przymusowego ściągnięcia nie spłaconych w terminie pożyczek i kredytów.

Rozdział 4

Gospodarka finansowa kas

Art. 15. 1. Zasadniczymi funduszami własnymi kasy są:

- 1) fundusz udziałowy powstający z wpłat udziałów członkowskich lub innych źródeł określonych w odrębnych przepisach,
- 2) fundusz zasobowy powstający z wpłat przez członków wpisowego, nadwyżki bilansowej, wartości majątkowych otrzymanych nieodpłatnie, przedawnionych roszczeń majątkowych oraz innych źródeł określonych w odrębnych przepisach.

2. Kasa tworzy fundusz oszczędnościowo-pożyczkowy będący w dyspozycji kasy, powstający z wkładów członkowskich, gromadzonych przez członków oszczędności oraz środków pieniężnych uzyskiwanych od Kasy Krajowej.

Art. 16. 1. Nadwyżka bilansowa zostaje przeznaczona na zwiększenie funduszu zasobowego.

2. Straty bilansowe kas pokrywane są z funduszu zasobowego, a w części przekraczającej fundusz zasobowy — z funduszu udziałowego.

Art. 17. Wkłady oszczędnościowe zapisuje się na imiennym rachunku członka kasy.

Art. 18. Zasady wypłacania przez kasę członkom odsetek od wkładów członkowskich i oszczędności, a także okoliczności uzasadniające zmianę oprocentowania oszczędności i wkładów członkowskich oraz zasady oprocentowania pożyczek i kredytów określa statut kasy.

Art. 19. Kasa może potrącić z wkładu członkowskiego i oszczędności wymagalną kwotę pożyczki lub kredytu albo ich rat.

Art. 20. Oszczędności członka kasy złożone w kasie, niezależnie od ilości dowodów na złożone oszczędności, są wolne od zajęcia na podstawie tytułu wykonawczego sądowego i administracyjnego do wysokości równej trzykrotnemu przeciętnemu miesięcznemu wynagrodzeniu w gospodarce narodowej, ogłaszanemu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Art. 21. 1. Kasa udziela swoim członkom pożyczek i kredytów na okres nie dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Pożyczki i kredyty przeznaczone na cele mieszkaniowe mogą być udzielane członkom kasy na okres nie dłuższy niż 5 lat.

Art. 22. Pożyczki i kredyty nie mogą być udzielane przez kasę jej członkom na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, która jest ich podstawowym źródłem dochodu.

Art. 23. Umowa pożyczki lub kredytu, niezależnie od wartości pożyczki lub kredytu, powinna być sporządzona w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

Art. 24. Łączna kwota pożyczek i kredytów, udzielonych jednemu członkowi kasy, nie może przekraczać 10% aktywów kasy.

Art. 25. 1. Kasa może udzielać pożyczek i kredytów członkom rady nadzorczej, zarządu i komisji kredytowej, jeżeli:

- 1) pożyczka lub kredyt nie są udzielane na warunkach bardziej korzystnych niż określone dla innych członków,
- 2) kwota pożyczek i kredytów udzielanych łącznie tym osobom nie przekracza 20% aktywów kasy.

2. Udzielenie kredytu lub pożyczki członkowi zarządu, rady nadzorczej lub komisji kredytowej wymaga wspólnej uchwały zarządu i rady nadzorczej w głosowaniu tajnym — większością 2/3 głosów, w obecności co najmniej połowy członków obu organów, bez udziału zainteresowanej osoby.

Art. 26. Członkowie rady nadzorczej, zarządu i komisji kredytowej nie mogą poręczać pożyczek i kredytów.

Art. 27. Członek kasy nie może być jednocześnie poręczycielem więcej niż dwóch pożyczek lub kredytów łącznie.

Art. 28. W razie ustania członkostwa roszczenie o zwrot pożyczki lub kredytu staje się wymagalne z dniem ustania członkostwa. Zarząd może postanowić inaczej w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

Art. 29. 1. Zasady udzielania pożyczek oraz ich spłaty określa statut kasy.

2. Do umów kredytowych zawieranych przez kasy stosuje się odpowiednio przepisy prawa bankowego.

Art. 30. 1. Środki pieniężne, które nie są wykorzystywane na pożyczki i kredyty dla członków kasy, mogą być inwestowane z zachowaniem najwyższej staranności:

- 1) w obligacje i inne papiery wartościowe emitowane lub gwarantowane przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski,
- 2) jako lokaty, wkłady lub udziały w Kasie Krajowej,
- 3) jako lokaty w bankach do wysokości gwarantowanej przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny.

2. Wartość wkładu, udziału lub nabytego papieru wartościowego jednego rodzaju nie może przekraczać 8% aktywów kasy. Ograniczenia tego nie stosuje się do papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1 pkt 1, i lokat w Kasie Krajowej.

3. Łączna wartość zakupionych przez kasę środków trwałych nie może przekroczyć 5% wysokości aktywów na dzień zakupu. W wyjątkowych przypadkach Kasa Krajowa może wyrazić zgodę na przekroczenie tego limitu do 10% wysokości aktywów na dzień zakupu.

4. Kasa może zaciągać pożyczki i kredyty wyłącznie w Kasie Krajowej. Saldo wzajemnych zobowiązań kasy i Kasy Krajowej nie może przekraczać wartości 40% aktywów kasy.

Art. 31. 1. Kasa ma obowiązek utrzymywać rezerwę płynną w wysokości nie mniejszej niż 10% funduszu oszczędnościowo-pożyczkowego.

2. Rezerwę płynną stanowią środki pieniężne zgromadzone w kasie w formie gotówki lub w innych formach ustalonych przez Kasę Krajową.

Art. 32. W przypadkach szczególnego zagrożenia płynności kasy lub stwierdzenia nieprawidłowości w jej działaniu Kasa Krajowa może podwyższyć limit rezerwy płynnej.

Rozdział 5

Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa

Art. 33. 1. Kasy zrzeszają się w Krajowej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej. Członkami Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej są wyłącznie kasy.

2. Kasa Krajowa jest spółdzielnią osób prawnych, do której w zakresie nie uregulowanym ustawą stosuje się przepisy ustawy — Prawo spółdzielcze.

3. Kasa Krajowa przeprowadza lustrację zrzeszonych kas zgodnie z przepisami ustawy — Prawo spółdzielcze. Przepisy tej ustawy o związkach rewizyjnych dotyczące lustracji stosuje się odpowiednio do Kasy Krajowej.

Art. 34. Celem działalności Kasy Krajowej jest zapewnienie stabilności finansowej kas oraz sprawowanie nadzoru nad kasami dla zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonych w nich oszczędności oraz zgodności działalności kas z przepisami ustawy.

Art. 35. Kasa Krajowa prowadzi działalność na rzecz swoich członków, a w szczególności:

- 1) reprezentuje interesy kas przed organami administracji państwowej i organami samorządu terytorialnego,
- 2) wyraża opinie o projektach aktów prawnych dotyczących kas,

3) zapewnia doradztwo prawne, organizacyjne i finansowe,

4) organizuje szkolenia i prowadzi działalność wydawniczą związaną z działalnością kas,

5) określa normy dopuszczalnego ryzyka w działalności kas,

6) opracowuje jednolite procedury świadczenia usług i prowadzenia dokumentacji oraz systemy informatyczne,

7) przyjmuje lokaty,

8) udziela pożyczek i kredytów kasom,

9) przeprowadza lustrację kas.

Art. 36. 1. Kasa Krajowa tworzy fundusz stabilizacyjny dla realizacji celów, o których mowa w art. 34.

2. Fundusz stabilizacyjny powstaje z wkładów wnoszonych przez zrzeszone kasy w wysokości co najmniej 1% ich aktywów.

3. Statut Kasy Krajowej określa szczegółowe zasady tworzenia funduszu stabilizacyjnego i jego przeznaczenie.

4. Wolne środki pieniężne funduszu stabilizacyjnego mogą być inwestowane wyłącznie w obligacje i inne papiery wartościowe emitowane lub gwarantowane przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski.

Art. 37. 1. Środki finansowe Kasy Krajowej mogą być inwestowane z zachowaniem najwyższej staranności:

1) w papiery wartościowe oraz lokaty w instytucjach finansowych,

2) w obejmowanie udziałów lub akcji w spółkach, w których Kasa Krajowa posiada większość udziałów lub akcji, albo we wnoszenie udziałów do spółdzielni.

2. Do wartości inwestycji, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 30 ust. 2.

Art. 38. 1. Kasa Krajowa prowadzi działalność niezarobkową.

2. Nadwyżka bilansowa Kasy Krajowej powiększa fundusz stabilizacyjny.

Art. 39. 1. Kasa Krajowa sprawuje nadzór nad kasami w zakresie zgodności ich działalności z przepisami prawa i prawidłowo prowadzonej gospodarki finansowej.

2. Kasa Krajowa lub upoważniona przez nią osoba jest uprawniona do:

- 1) wstępu na teren nieruchomości, obiektu, lokalu lub ich części, gdzie jest prowadzona działalność kasy, w takich dniach i godzinach, w jakich jest lub powinna być prowadzona ta działalność,

2) żądania pisemnych lub ustnych informacji i wyjaśnień oraz okazania dokumentów lub innych nośników informacji, jak również udostępnienia danych związanych z działalnością kasy, a organy kasy i jej pracownicy obowiązani są do udzielania żądanych wyjaśnień i wszelkiej pomocy.

Art. 40. Czynności podejmowane w ramach nadzoru nad działalnością kas polegają w szczególności na:

- 1) analizie bilansu kas,
- 2) badaniu realizacji obowiązku utrzymywania płynności płatniczej przez kasy,
- 3) badaniu zgodności udzielanych kredytów i pożyczek przez kasy z przepisami art. 21—25 i art. 29,
- 4) badaniu zabezpieczenia i terminowości spłaty kredytów i pożyczek kas,
- 5) badaniu stosowanego oprocentowania kredytów i pożyczek oraz złożonych oszczędności i lokat w kasach,
- 6) badaniu sytuacji finansowej kas.

Art. 41. 1. Kasa Krajowa może wezwać kasę do usunięcia stwierdzonych uchybień w wyznaczonym terminie.

2. W przypadku nieusunięcia w wyznaczonym terminie uchybień, o których mowa w ust. 1, Kasa Krajowa może nakazać kasie zaprzestania prowadzenia określonej działalności.

3. W przypadku stwierdzenia, że działalność kasy wykonywana jest z rażącym naruszeniem przepisów prawa lub statutu, Kasa Krajowa może:

- 1) wystąpić do właściwego organu kasy o odwołanie jej członków zarządu, bezpośrednio odpowiedzialnych za stwierdzone uchybienia,
- 2) zawiesić w czynnościach poszczególnych członków zarządu kasy, o których mowa w pkt 1, do czasu rozpatrzenia wniosku o ich odwołanie; zawieszenie w czynnościach polega na wyłączeniu z podejmowania decyzji przez kasę w zakresie jej praw i obowiązków majątkowych.

Art. 42. 1. W przypadku powstania groźby zaprzestania spłacania długów przez kasę lub gdy jej działalność wykazuje rażące lub uporczywe naruszenie przepisów prawa, Kasa Krajowa może zawiesić działalność kasy ustanawiając jednocześnie zarządcę komisarycznego.

2. Działalność kasy może być zawieszona do czasu wyborów nowej rady nadzorczej i zarządu kasy, jednak na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy.

3. Z dniem ustanowienia zarządcy komisarycznego kończy się kadencja organów kasy.

4. Kasa Krajowa określi zakres czynności kasy na okres, o którym mowa w ust. 2.

Art. 43. Jeżeli ze sprawozdania finansowego sporządzonego przez zarząd kasy lub zarządcę komisarycznego wynika, że majątek kasy nie wystarcza na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego, a wierzyciele nie wyrażą zgody na ich pokrycie, sąd na wniosek wierzycieli lub Kasy Krajowej wydaje postanowienie o wykreśleniu kasy z rejestru, zawiadamiając o tym wierzycieli i Kasę Krajową. W takim przypadku nie przeprowadza się postępowania upadłościowego.

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 44. Pracownicze kasy zapomogowo-pożyczkowe, z wyłączeniem pracowniczych kas zapomogowo-pożyczkowych w stanie likwidacji, mogą przekształcić się w spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 45. 1. Do przekształcenia pracowniczej kasy zapomogowo-pożyczkowej w spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową wymagana jest uchwała walnego zebrania członków (delegatów) pracowniczej kasy zapomogowo-pożyczkowej.

2. Protokół zebrania określonego w ust. 1, ze wskazaniem daty i miejsca zebrania, wyników głosowania i treści podjętej uchwały, podpisany przez przewodniczącego zebrania i protokolanta, dołącza się wraz z listą uczestników zebrania do wniosku o wpisanie spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej do rejestru spółdzielni.

3. Przepisy działu II tytułu I części I ustawy — Prawo spółdzielcze stosuje się odpowiednio.

Art. 46. Od dnia wpisania do rejestru spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa przejmuje, w zakresie przysługującym pracowniczej kasie zapomogowo-pożyczkowej, wszystkie jej prawa i obowiązki majątkowe.

Art. 47. 1. Osoby, których członkostwo w pracowniczej kasie zapomogowo-pożyczkowej nie ustało do dnia wpisania spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej do rejestru, stają się członkami tej kasy.

2. Wpisowe i dotychczasowe wkłady członkowskie w pracowniczej kasie zapomogowo-pożyczkowej stają się udziałami lub wkładami w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej w wysokości i na zasadach określonych w statucie tej kasy.

Art. 48. 1. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, działające w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie art. 39 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234 i z 1994 r. Nr 43, poz. 163), stają się spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi w rozumieniu niniejszej ustawy. Kasy te, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, dostosują do jej wymagań swoje statuty. Po upływie tego terminu posta-

nowienia statutów tych kas, sprzeczne z niniejszą ustawą, tracą moc.

2. Wnioski o zarejestrowanie spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych złożone na podstawie art. 39 ustawy, o której mowa w ust. 1, rozpoznaje się na podstawie przepisów niniejszej ustawy.

3. Działająca w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa staje się Kasą Krajową w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 49. Tracą moc przepisy art. 39 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234 i z 1994 r. Nr 43, poz. 163) w zakresie odnoszącym się do spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych.

Art. 50. Ustawa wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*